

Polisi Enwi a Rhifo Strydoedd Ionawr 2021

Fersiwn y Ddogfen

Fersiwn	Dyddiad Cyhoeddi:	Awdur	Sylwadau
1.0	27 Mai 2014	David Morgan a Karen Hawkes	
2.0	6 Mehefin 2018	Emma Jones	Ychwanegwyd Cae fel rhagddodiad Cymraeg cymeradwy ar gyfer enw stryd
3.0	Ionawr 2021	Emma Jones	Adolygiad mewn perthynas â strydoedd ag enwau Cymraeg yn unig ac nid strydoedd sydd wedi'u henwi ar ôl unigolion

Cynnwys

Adran A: Cyflwyniad.....	3
1 - Beth yw enwi strydoedd a rhifo?	
2 - Pam fod enwi strydoedd a rhifo yn bwysig?	
3 - Pwy sy'n gyfrifol am enwi strydoedd a rhifo?	
4 - Datganiad Polisi	
5 - Ystyriaethau'r iaith Gymraeg	
6 - Pryd i wneud cais – canllawiau ar gyfer ymgeiswyr	
7 - Sut i wneud cais – canllawiau ar gyfer ymgeiswyr	
Adran B: Enwi Strydoedd	7
Egwyddor Gyffredinol	
Enwau strydoedd newydd	
Defnyddio enwau marchnata answyddogol	
Ailenwi stryd / newid enw stryd	
Enwi strydoedd dienw sy'n bodoli eisoes	
Arddangos enwau strydoedd (placiau enwau strydoedd)	
Adran C: Enwi a Rhifo Eiddo.....	13
Dilyniant rhifo eiddo	
Canolfannau siopa, parciau manwerthu ac ystadau diwydiannol	
Gweithredu cyfeiriadau newydd	
Ychwanegu enw neu ailenwi eiddo sydd eisoes wedi'i rifo	
Trawsnewid adeilad presennol	
Ailrifo eiddo presennol	
Arddangos enwau a rhifau eiddo	
Adran D: Cyfeiriadau Post	17
Neilltuo cyfeiriadau post	
Codau post	
Enw'r sir	
Hysbysu partneriaid mewnol ac allanol am newid i wybodaeth cyfeiriadau	
Rhestr Cyfeiriadau Corfforaethol Cyngor Sir Ddinbych	
Adran E: Gosod placiau enwau stryd	21
Adran F: Adolygu polisïau.....	23
Adran G: Cysylltiadau Defnyddiol	23

Adran A: Cyflwyniad

Diben y ddogfen hon yw nodi'r polisi ar gyfer dyrannu, rheoli a defnyddio'r holl gyfeiriadau o fewn Sir Ddinbych gan gynnwys neilltuo enwau strydoedd, newid i enwau eiddo ac ychwanegu enwau newydd.

1. 1. Beth yw enwi strydoedd a rhifo?

1.1. Mae enwi strydoedd a rhifo yn caniatáu neilltuo hunaniaeth unigryw i stryd, ac wedyn unrhyw eiddo cysylltiedig y gellir cael mynediad iddo oddi ar y stryd.

2. Pam fod enwi strydoedd a rhifo yn bwysig?

2.1. Mae cyfeiriad eiddo yn dod yn fater pwysig iawn. Mae pob sefydliad sector cyhoeddus a phreifat, y gwasanaethau brys a'r cyhoedd angen modd effeithlon a chywir o leoli a chyfeirnod eiddo.

2.2. Mae cynnal safon gynhwysfawr, gyson, ac uchel ar gyfer enwi strydoedd a rhifo neu enwi eiddo yn hanfodol gan ei fod yn caniatáu:

- Y Gwasanaethau Brys i ddod o hyd i eiddo'n gyflym – gall oedi gostio bywydau ac arian
- Dosbarthu post, gwasanaethau a chynnyrch yn ddibynadwy ac yn effeithlon
- Cadw cofnodion o ddarparwyr gwasanaeth mewn modd effeithiol
- Cwmnïau i dderbyn cyfeiriad at ddibenion swyddogol wrth ddarparu gwasanaethau teleathrebu, yswiriant, bancio, gwirio statws credyd ac yn y blaen.
- Ymwelwyr i ganfod eu cyrchfan

3. Pwy sy'n gyfrifol am enwi strydoedd a rhifo?

3.1. Mae gan Gyngor Sir Ddinbych gyfrifoldebau a grymoedd statudol, yng nghydestun deddfwriaeth a fabwysiadwyd, ar gyfer enwi strydoedd, newid enwau strydoedd, a nodi enwau strydoedd. Mae gan y Cyngor hefyd bwerau dewisol i ddarparu rhif neu enw i eiddo.

3.2. Dylid nodi nad oes gan y Post Brenhinol unrhyw gyfrifoldebau na phwerau statudol i enwi stryd nac enwi, rhifo, ailenwi nac ail-rifo eiddo. Y Post Brenhinol sydd â chyfrifoldeb llwyr dros neilltuo cod post wedi i Gyngor Sir Ddinbych eu hysbysu am gyfeiriad newydd neu ddiwygiedig.

4. Datganiad Polisi

4.1. Mae'r polisi hwn yn darparu fframwaith i Gyngor Sir Ddinbych weithredu ei swyddogaeth enwi strydoedd a rhifo yn effeithiol ac effeithlon er budd trigolion, busnesau ac ymwelwyr. Bydd hefyd yn ganllaw i ddatblygwyr pan fyddant yn ystyried enwau newydd i strydoedd.

4.2. Mae'r Polisi yn diffinio:

- Fframwaith cyfreithiol ar gyfer gweithredu gwasanaeth enwi strydoedd a rhifo.
- Protocolau er mwyn penderfynu ar enwau strydoedd a rhifau swyddogol.

4.3. Gellir enwi a rhifo o dan y Ddeddfwriaeth hon: Deddf Iechyd Cyhoeddus 1925 (ar gyfer enwi strydoedd) a Deddf Cymalau Gwella Trefi 1847 (ar gyfer rhifo eiddo).

4.4. Caiff swyddogaeth enwi strydoedd a rhifo ei darparu o dan Gynllun Dirprwyo'r Cyngor. Y swyddog dirprwyedig yw'r Pennaeth Gwasanaeth ar gyfer Gwella Busnes a Moderneiddio. O hyn allan 'y swyddog â phwerau dirprwyedig'.

5. Ystyriaethau'r iaith Gymraeg

5.1. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn atebol am y darpariaethau sydd wedi'u cynnwys yn Neddf Iaith Gymraeg 1993, Mesur Iaith Gymraeg (Cymru) 2011, strategaeth iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru, iaith fyw: iaith Byw – Strategaeth iaith Gymraeg 2012 i 2017 a Deddf Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016.

5.2. Comisiynydd yr Iaith Gymraeg a Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am ddatblygu pob agwedd o'r iaith Gymraeg.

5.3. Mae cynllun iaith Gymraeg yr Awdurdod yn sicrhau bod y Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal.

5.4. Y polisi mewn perthynas ag enwau strydoedd fydd mabwysiadu enw Cymraeg sy'n cyd-fynd â threftadaeth leol a hanes yr ardal.

5.5. Nid fydd enwau strydoedd sydd ar hyn o bryd mewn un iaith yn unig yn cael eu cyfieithu oni bai bod cais wedi'i wneud i ail-enwi'r stryd yn unol â'r broses ail-enwi yn Adran B, paragraff 4 (isod).

5.6. Lle bod ymholiad yn codi ynghylch enw lle, bydd y cyngor yn ymgynghori â gwasanaeth ymgynghorol ynglŷn ag enwau lleoedd Comisiynydd yr Iaith Gymraeg.

5.7. Cydnabyddir mai un fersiwn o gyfeiriad yn unig y gall sawl cronfa ddata ei dal. Gyda chyfeiriadau dwyieithog, polisi y Post Brenhinol yw cyhoeddi'r fersiwn Saesneg o'r cyfeiriad yn unig, a chadw'r fersiwn Gymraeg yn y cefndir neu fel enw arall. Nid oes gan yr Awdurdod Lleol unrhyw awdurdodaeth dros sut mae cwmnïau preifat yn cyhoeddi data am gyfeiriadau.

6. Pryd i wneud cais – canllawiau ar gyfer ymgeiswyr

6.1. Dylai ceisiadau am wasanaethau Enwi Strydoedd a Rhifo gael eu gwneud gan:

- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sydd yn dymuno ailenwi eiddo sydd ag enw eisoes
- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sydd yn dymuno ailenwi eiddo sydd ag enw eisoes
- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sy'n adeiladu eiddo newydd gan gynnwys eiddo preswyl, eiddo masnachol, unedau diwydiannol ac ati.
- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sy'n dymuno newid cynlluniau ar gyfer datblygiadau newydd sydd eisoes wedi mynd drwy'r broses enwi a rhifo ffurfiol.
- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sy'n trawsnewid eiddo presennol fydd yn golygu creu eiddo preswyl neu eiddo busnes newydd. Bydd hyn yn cynnwys adeiladau presennol sydd wedi eu hisrannu'n fflatiau neu'n swyddfeydd, ysguboriau a droswyd yn eiddo preswyl, a rhannu unedau masnachol
- Preswylwyr sy'n dymuno ailenwi stryd
- Gwasanaethau Brys sy'n dymuno ail-enwi stryd
- Unigolion a busnesau sy'n gofyn am gadarnhad i gyfeiriad

6.2. Gan fod y broses o enwi strydoedd a rhifo yn cynnwys ymgynghori a pharatoi amserlenni a gymeradwywyd, dylai ymgeiswyr ymgynghori gyda'r cyngor cyn gynted â phosib er mwyn osgoi oedi. Dylid cyflwyno ceisiadau cyn gynted ag sy'n bosib ar ôl derbyn cymeradwyaeth caniatâd cynllunio ac / neu reoliadau adeiladu ffurfiol ar gyfer y cais a chyn i waith ar y safle ddechrau.

7. Sut i wneud cais – canllawiau ar gyfer ymgeiswyr

7.1. Gellir gwneud cais Enwi Strydoedd a Rhifo ar-lein - <https://www.denbighshire.gov.uk/en/resident/planning-and-building-regulations/street-naming-and-numbering/street-naming-and-numbering-application-form.aspx>;

7.2. Fel arall gallwch gael ffurflen gais drwy:

- Ffôn: 01824 706000
- E-bost: llprequests@denbighshire.gov.uk

Adran B: Enwi Strydoedd

1. Egwyddor gyffredinol

- 1.1. Caiff strydoedd newydd eu henwi yn Sir Ddinbych yn unol â darpariaeth Deddf Iechyd Cyhoeddus 1925.
- 1.2. Rhaid i ddatblygwyr gynnal unrhyw gyswllt hanesyddol â'r tir neu'r ardal wrth awgrymu enw.
- 1.3. Mae'n bwysig fod datblygwyr yn cysylltu â'r Cyngor am enwi strydoedd a rhifo cyn i waith adeiladu gael ei gychwyn. Gall methu gwneud hynny arwain at oedi gan fod yn rhaid rhoi cymeradwyaeth er mwyn enwi strydoedd a rhifo cyn i unrhyw arwyddion gael eu gosod neu cyn y darperir cyfeiriadau post.
- 1.4. Bydd holl gostau cyflenwi a chodi placiau enwau strydoedd newydd yn cael eu talu gan y datblygwr. Dylid anfon cynllun manwl yn dangos y stryd(oedd) a rhifau plotiau bwriedig yn glir at y Swyddog Enwi Strydoedd a Rhifo. Mae'n bosib y bydd ymgynghoriad yn cael ei gynnal gyda'r Gwasanaeth Amgylchedd a Phriffyrdd o ran addasrwydd lleoliadau bwriedig y placiau enwau strydoedd. Gall manyleb arwyddion a manylion cyswllt cyflenwr gael eu darparu i'r datblygwr. Ar gyfer unrhyw stryd a fabwysiadwyd, bydd cynnal y plac(iau) enw yn dod yn gyfrifoldeb yr Awdurdod Lleol.
- 1.5. Ni ddylai enwau strydoedd newydd ddyblygu unrhyw enw tebyg sydd eisoes yn cael ei ddefnyddio yn y dref bost. Ni fydd amrywio'r gair cyntaf, h.y. 'stryd', 'ffordd', 'rhodfa' ac ati yn cael eu derbyn fel rhesymau digonol i ddyblygu enw.
- 1.6. Ni fydd unrhyw gynnig i enwi stryd ar ôl unigolion penodol (byw neu farw) yn cael eu cymeradwyo.
- 1.7. Ni chaniateir unrhyw enwau strydoedd sy'n hyrwyddo cwmni, gwasanaeth na chynnyrch gweithredol gan y gellid ystyried hyn yn hysbysebu.
- 1.8. Mae'r awdurdod yn cadw'r hawl i wrthwynebu unrhyw enw a awgrymwyd y mae'n ystyried yn amhriodol.

2. Enwau Strydoedd Newydd:

Dylid ymdrechu i ddechrau/gorffen gydag un o'r rhagddodiaid/ôl-ddodiaid canlynol	
Stryd/Street	ar gyfer unrhyw ffordd
Ffordd/Road	ar gyfer prif ffyrdd
Rhodfa/Avenue	ar gyfer ffyrdd preswyl
Dreif/Drive	ar gyfer ffyrdd preswyl
Llwyn/Grove	ar gyfer ffyrdd preswyl
Lôn /Lane	ar gyfer ffyrdd preswyl
Gerddi/Gardens	ar gyfer ffyrdd preswyl (ar yr amod nag oes dryswch gydag unrhyw fan agored lleol)
Maes/Place	
Trem/View	
Llys/Court	ar gyfer ffordd bengaead
Clôs/Close	ar gyfer ffordd bengaead
Cilgant/Crescent	ar gyfer ffordd siâp cilgant
Sgwâr/Square	ar gyfer sgwâr yn unig
Bryn/Hill	ar gyfer ffordd ar ochr bryn yn unig
Cylchfan/Circus	ar gyfer cylchfan fawr
Teras neu Res/ Terrace	ar gyfer teras o dai (cyn belled nad yw'n enw ategol)
Dyffryn/Vale	ar gyfer ffyrdd preswyl yn unig dan amgylchiadau eithriadol
Dôl/Meadow	ar gyfer ffyrdd preswyl yn unig dan amgylchiadau eithriadol
Gallt/Rise	ar gyfer ffyrdd preswyl yn unig dan amgylchiadau eithriadol

Ni fydd y canlynol yn dderbyniol fel rhagddodiaid:	
Pen/End	Gellir wrth gwrs ymgorffori pob un o'r geiriau hyn mewn enw stryd ar yr amod eu bod yn dechrau gyda rhagddodiad priodol e.e. Ffordd Pen y Filltir)
Croes/Cross	
Ochr/Side	
Glanfa/Wharf	
Parc/Park	

2.1. Dylai pob enw ffordd newydd i gerddwyr gychwyn gydag un o'r rhagddodiaid a ganlyn:

- Rhodfa/Walk
- Llwybr/Path
- Ffordd neu Lôn/Way

2.2. Byddwn yn osgoi enwau sy'n anaddas yn esthetig fel Tŷ'r Omen, Lôn y Twll, neu enwau y gellir eu camddehongli'n fwriadol fel Hoare Road, Typple Avenue, Swag House ac ati.

2.3. Bydd defnyddio Gogledd, Dwyrain, De neu Orllewin (fel Gogledd Ffordd Alfred a De Ffordd Alfred) ond yn dderbyniol lle mae'r ffordd yn un barhaus ac yn parhau heibio i gyffordd fawr. Nid yw'n dderbyniol pan fydd y ffordd mewn dwy ran unigol heb fynediad i gerbydau rhwng y ddwy. Mewn achos o'r fath dylid ailenwi un hanner yn gyfan gwbl.

2.4. Ni fyddwn yn caniatáu dau enw sy'n debyg o ran sain o fewn ardal bost e.e. Ffordd Alfred a Clôs Alfred neu Ffordd Churchill a Ffordd Birch Hill neu Ffordd Talargoch a Rhodfa Talargoch.

2.5. Mae cyfrifoldeb ar Gyngor Sir Ddinbych fel awdurdod enwi strydoedd a rhifo i roi cymeradwyaeth derfynol i enw stryd.

2.6. Os oes anghytundeb heb ei ddatrys, bydd penderfyniad terfynol yn cael ei wneud gan y swyddog â phwerau dirprwyedig i gymeradwyo enwau strydoedd yng nghyfansoddiad y cyngor. Os yw'r unigolyn sy'n cynnig enwi'r stryd yn parhau i anghytuno gyda phenderfyniad y cyngor, gallant apelio yn erbyn y gwrthwynebiad i Lys Ynadon, o fewn un diwrnod ar hugain.

2.7. Bydd swyddfa Comisiynydd yr Iaith Gymraeg yn gyfrifol am benderfynu ar enwau lleoedd o ran cyfieithiadau Cymraeg a gymeradwywyd.

3. Defnyddio enwau marchnata answyddogol

3.1. Rhaid i ddatblygwyr nodi'n glir mewn unrhyw lenyddiaeth marchnata a ddosberthir i ddarparwyr bod enwau marchnata'n amodol ar gymeradwyaeth ffurfiol ac y gallent newid o ganlyniad.

4. Ailenwi Stryd / newid enw stryd

4.1. Mae ailenwi stryd ac ailrifo adeiladau yn broses sy'n cymryd llawer o amser a gall achosi costau neu aflonyddwch i breswylwyr a pherchnogion unigol a byddwn yn ei osgoi lle bynnag bo'n bosib. Byddwn fel arfer ond yn ystyried ailenwi stryd os yw problemau cyson yn codi i'r Gwasanaethau Brys a byddwn ond yn ystyried ailrifo eiddo pan fod datblygiadau mewnlenwi ac ati mor fawr, fel na ellir neilltuo rhifau ar gyfer yr eiddo newydd. Yna gallai cynllun ailrifo gael ei gynnal ar y stryd bresennol.

4.2. Gall y canlynol ail-enwi stryd, gan gynnwys newid enw stryd o enw uniaith i enw dwyieithog:

- Trethdalwr unigol sy'n preswyllo yn y stryd a effeithir ar yr amod eu bod yn cyflwyno llythyr yn cynnig newid gyda llofnod 5 neu 25% (pa un bynnag yw'r lleiaf) o'r trethdalwyr sy'n preswyllo ar y stryd.
- Y Gwasanaethau Brys.

4.3. Y cyngor fydd yn talu'r gost o ailenwi ac ailosod arwyddion ar strydoedd ar gais y Gwasanaethau Brys.

4.4. Os yw stryd yn cael ei hailenwi ar gais trethdalwr (neu grŵp o drethdalwyr) ar y stryd, bydd yn rhaid i'r preswylwyr dalu'r gost o ailosod arwyddion y stryd. Bydd Cyngor Sir Ddinbych wedyn yn talu costau cynnal a chadw parhaus yr arwyddion.

4.5. Cyn ailenwi unrhyw stryd / addasu enw, bydd y Swyddog Enwi Strydoedd a Rhifo yn cynnal ymgynghoriad llawn gyda'r trethdalwyr ar y stryd a effeithir a'r rhai ar y rhestr ymgynghori a amlinellir ym mharagraff 4.1. Adran D. Bydd llythyr a ffurflen yn cael eu hanfon at bob trethdalwr ar y stryd a'r rhai ar y rhestr ymgynghori yn amlinellu'r rhesymau o blaid a goblygiadau'r newid arfaethedig. Bydd y cyfnod ymgynghori yn para 28 diwrnod. Rhaid cael mwyafrif o ran cefnogaeth gan yr ymgynghoreion er mwyn i gais fynd yn ei flaen.

4.6. Bydd adroddiad yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad yn cael ei gyflwyno i'r swyddog â phwerau dirprwyedig a fydd yn penderfynu a ddylid bwrw ymlaen â'r newid. Gallai rhesymau dros beidio â bwrw ymlaen â'r newid arfaethedig gynnwys y canlynol, ond nid ydynt yn gyfyngedig iddynt:

- Diffyg cefnogaeth gan drethdalwyr
- Costau afresymol
- Gwrthwynebiad dilys a difrifol gan fudd-ddeiliad na ellir ei ddatrys yn hawdd

Bydd yr adroddiad yn cynnwys cost gosod unrhyw blaciau enw strydoedd newydd ac a fyddai'r newid arfaethedig yn golygu newid i god post y Post Brenhinol.

4.7. Ow yw'r swyddog â phwerau dirprwyedig yn penderfynu bwrw ymlaen â newid enw, bydd yr Awdurdod Lleol yn cyhoeddi rhybudd o fwriad i greu gorchymyn ailenwi stryd bresennol. Bydd yr hysbysiad hwn yn cael ei arddangos ar ben bob stryd neu mewn man amlwg ar y stryd neu ran o'r stryd yr effeithir arni dan Adran 18 Deddf Lechyd Cyhoeddus 1925 a rhaid iddynt aros yn eu lle am un mis cyn y gellir gwneud gorchymyn i newid yr enw. Gall unrhyw unigolion sydd wedi'u tramgwyddo gan orchymyn arfaethedig yr Awdurdod Lleol, apelio i'r Llys Ynadon o fewn 21 diwrnod o osod yr hysbysiad. Os gwneir apêl i'r Llys Ynadon, rhaid i'r Awdurdod Lleol aros nes bod apêl wedi'i chlywed cyn cymeradwyo unrhyw enw stryd.

5. Enwi strydoedd dienw sy'n bodoli eisoes

5.1. Bydd strydoedd dienw ond yn cael eu hailenwi pan fydd trethdalwr ar y stryd yn gwneud cais i enwi eu stryd (ac awgrymu enw) gan fod y diffyg enw yn achosi oedi cyn i'r Gwasanaethau Brys ddod o hyd i'r stryd. Bydd y weithdrefn yn unol ag Adran 2.3 ar gyfer ailenwi stryd ac mae'n rhaid i'r enw newydd gadw at yr egwyddorion a amlinellir yn y polisi hwn.

6. Arddangos enwau strydoedd (placiau enwau strydoedd)

6.1. Cyfrifoldeb yr Awdurdod Lleol yw arddangos placiau enwau strydoedd ar ffyrdd sy'n cael eu cynnal gan yr Awdurdod Lleol (priffyrdd a fabwysiadwyd).

6.2. Cyfrifoldeb y perchennog, datblygwr neu breswylwyr ffyrdd preifat yw gosod a chynnal planciau enwau strydoedd. Os tynnir sylw Awdurdod Lleol at y ffaith nad oes plac enw stryd wedi'i arddangos ar ffordd breifat bydd yr Awdurdod yn rhoi 21 diwrnod o rybudd i berchnogion / preswylwyr y ffordd i arddangos yr enw cywir.

6.3. Lle na chydymffurfir â'r Hysbysiad, bydd yr Awdurdod hwn yn rhoi 14 diwrnod o rybudd y bydd yn achosi i'r placiau enwau i gael eu harddangos ar y ffordd breifat, yn ddiodyn, ac adennill y costau oddi wrth berchnogion neu breswylwyr y ffordd, yn unol ag adran 18 (2), Deddf 1925. Gallai'r Awdurdod hwn hefyd ddechrau achos i adennill dirwy.

Adran C: Enwi a Rhifo Eiddo

1. Dilyniant rhifo eiddo

- 1.1. Caiff strydoedd newydd eu rhifo yn Sir Ddinbych yn unol â darpariaethau Deddf Cymalau Gwella Trefi 1847.
- 1.2. Bydd strydoedd newydd yn cael eu rhifo fel bod eilrifau ar ochr dde'r stryd, wrth deithio allan o ganol y dref, o ddechrau i ddiwedd y stryd a bod odrifau yn cael eu neilltuo ar y chwith.
- 1.3. Bydd lonydd pengaead a datblygiadau ar raddfa fach yn cael eu rhifo'n olynol mewn cyfeiriad clocwedd. Bydd datblygiadau lôn bengaead hirach unwaith eto yn cael eu rhifo gydag eilrifau'n cael eu neilltuo i eiddo ar y ochr dde ac odrifau'n cael eu neilltuo i eiddo ar y chwith.
- 1.4. Bydd rhifau (gan gynnwys rhif 13) yn parhau i fod yn olynol ac ni fydd unrhyw rif yn cael ei eithrio o ganlyniad i ofergoel neu ddewis personol. Bydd ceisiadau i hepgor unrhyw rif o gyfres o rifau, am ba bynnag reswm, yn cael eu gwrthod.
- 1.5. Bydd eiddo (gan gynnwys rhai ar safleoedd cornel) yn cael eu rhifo yn ôl y stryd y lleolir y brif fynedfa arni.
- 1.6. Lle nad yw dilyniant rhifo strydoedd yn bodoli, yn bennaf mewn ardaloedd gwledig, bydd yn briodol i neilltuo enwau eiddo y cytunwyd arnynt. Argymhellir y dylid cynnal cysylltiad hanesyddol neu ddiwylliannol neu'r ardal leol yn enw'r eiddo.
- 1.7. Bydd datblygiadau mewnlenni (eiddo newydd a adeiladwyd rhwng eiddo sydd eisoes yn bodoli neu ar dir eiddo presennol) ar stryd a rifwyd yn ael yr un rhif tŷ a'r eiddo cyn y mewnlenni, a'i ddilyn gan ôl-ddodiad 'A', 'B'. Er enghraifft, 10A, 10B ac ati.
- 1.8. Ni chaiff enw busnes gymryd lle rhif neu enw adeilad.
- 1.9. Bydd atodiadau i adeiladau e.e. fflatiau nain neu lety ategol, yn derbyn y rhagddodiad "Anecs". Bydd gweddill y cyfeiriad yr un fath â'r prif eiddo e.e. Anecs, 1 Stryd Fawr.
- 1.10. Ar gyfer unrhyw annedd sydd â mynediad mewnol iddo trwy gysail masnachol, bydd y llety yn derbyn rhagddodiad i gyd-fynd â'r math o lety e.e. fflat. Bydd gweddill y cyfeiriad yr un fath â'r prif eiddo, e.e. lle mae fflat

uwchben tafarn ac mai dim ond mynediad mewnol sydd iddo, ei gyfeiriad fydd Fflat, Enw'r Dafarn, Rhif yr Eiddo ac Enw'r Stryd.

1.11. Gellir rhoi enw i flociau o fflatiau a fflatiau aml-lawr, ond bydd pob fflat neu fflat aml-lawr unigol yn cael eu rhifo'n olynol.

1.12. Yn ddelfrydol dylai enw pob bloc o ddatblygiadau newydd arfaethedig ddechrau gydag un o'r rhagddodiaid canlynol (neu ôl-ddodiaid yn achos cyfieithiadau Saesneg):

- Llys
- Tŷ
- Man
- Tŵr
- Llety
- Fflatiau
- Plastai
- Ucheldir

1.13. Bydd y gair "fflat" yn berthnasol i'r eiddo hynny lle mae llety ar un llawr yr adeilad yn unig. Os yw llety preswyl yn ymdrin â dau neu fwy o lorïau a bod ganddo ei risiau mewnol ei hun, bydd y term "fflat aml-lawr" yn cael ei ddefnyddio.

1.14. Rhoddir rhif yn hytrach na llythyren neu ddisgrifiad i bob fflat e.e. Fflat 1 yn hytrach na Fflat A neu Fflat Llawr Cyntaf.

2. Canolfannau siopa, parciau manwerthu ac ystadau diwydiannol

2.1. Mae enwau ar gyfer Canolfannau Siopa, Parciau Manwerthu ac Ystadau Diwydiannol ac ati yn dilyn yr un egwyddorion â'r rhai a amlinellwyd ar gyfer enwau strydoedd neu adeiladau.

3. Gweithredu cyfeiriadau newydd

3.1. Pan fod datblygiad newydd wedi ei gymeradwyo, caiff cyfeiriadau eu creu gan y Cyngor fel endidau 'dros dro'. Mae manylion y datblygiad arfaethedig yn cael eu rhannu gyda'r Post Brenhinol sydd wedyn yn 'Dal a chofnodi' y cyfeiriadau ar eu cronfa ddata cyfeiriadau "Heb eu Creu Eto". Er mwyn osgoi unrhyw broblemau lle caiff post ei anfon at eiddo nad ydynt yn bodoli, nid yw'r cyfeiriadau'n cael eu gweithredu hyd nes bod preswylwyr yn yr eiddo neu eu bod wedi'u cwblhau ac felly'n gallu derbyn gwasanaethau post.

4. Ychwanegu enw neu ailenwi eiddo sydd eisoes wedi'i rifo.

- 4.1. Lle bod rhif ar eiddo, rhaid iddo gael ei ddefnyddio a'i arddangos. Pan fydd enw'n cael ei roi i eiddo ynghyd â'i rif swyddogol, rhaid cynnwys y rhif bob amser. Ni ellir ystyried yr enw fel dewis arall yn lle'r rhif.
- 4.2. Gall perchennog (nid tenant) eiddo ofyn i ychwanegu, diwygio neu ddileu enw ar gyfer eu heiddo. Pan fydd eiddo wedi'i rifo, bydd unrhyw enw yn ychwanegol at y rhif.
- 4.3. Os ceir cais i ychwanegu enw i eiddo sydd eisoes wedi cael ei rifo, bydd yr awdurdod yn rhoi'r arweiniad canlynol:
 - Ni ddylai fod unrhyw wrthdaro ag enwau ar eiddo neu stryd bresennol yn yr ardal bost.
 - Ni ddylid enwi eiddo ar ôl unigolion penodol (byw neu farw).
 - Ni ddylai'r enw bwriedig gynnwys iaith sarhaus neu amhriodol.
- 4.4. Pan fydd yr awdurdod lleol wedi rhifo tŷ a bod y preswlydd wedi rhoi enw arno hefyd, bydd y Post Brenhinol ond yn cynnwys y rhif yn y cyfeiriad post.

5. Trawsnewid adeilad presennol

- 5.1. Os caiff eiddo preswyl ei drawsnewid neu ei isrannu gan arwain at greu un pwynt mynediad lle ceir mynediad i bob fflat, bydd yn cael ei rifo yn hytrach na'i ddisgrifio neu ei nodi â llythrennau. Er enghraifft, Fflat 1 yn hytrach na Fflat Llawr Cyntaf neu Fflat A
- 5.2. Os caiff eiddo preswyl ei drawsnewid neu ei isrannu gan arwain at greu mwy nag un pwynt mynediad gyda drws ffrynt unigol ar gyfer pob fflat o'r stryd a ddynodwyd, bydd yn cynnwys ôl-ddodiad i'r prif gyfeiriad neu i'r cyfeiriad cragen. Er enghraifft bydd 'A', 'B', 'C' yn dod yn 10A, 10B, 10C
- 5.3. Bydd eiddo cyfun yn defnyddio rhifau'r eiddo gwreiddiol os yw rhifau eiddo'n cael eu defnyddio. Er enghraifft bydd cyfuno dau eiddo o'r enw 4 Stryd Fawr a 6 Stryd Fawr neu Uned 1 Stad Fasnachu ac uned 2 Stad Fasnachu yn arwain at greu'r cyfeiriadau newydd 4 – 6 Stryd Fawr ac Uned 1 – 2 Stad Fasnachu yn y drefn honno.

6. Ailrifo eiddo presennol

- 6.1. Byddwn yn ystyried ailrifo eiddo presennol pan fo newidiadau'n digwydd sy'n achosi (neu'n debygol o achosi) problemau o ran darparu gwasanaethau neu faterion a nodir gan y gwasanaethau brys. Gallai hyn fod yn berthnasol pan na ellir cynnwys datblygiad newydd o fewn y dilyniant rhifo presennol. Gan y

gall y broses gymryd llawer o amser ac y gall arwain at gostau, amhariad neu anghyfleustra ychwanegol i breswylwyr unigol, dylid ei osgoi lle bynnag fo modd.

6.2. Ar gyfer datblygiadau newydd o fewn stryd bresennol ffefrir defnyddio ôl-ddodiaid neu ailrifo lle mai dim ond ychydig o eiddo a fydd yn cael eu heffeithio yn hytrach nac ailrifo'r stryd gyfan. Fodd bynnag, nid yw hyn bob amser yn bosibl a bydd strydoedd yn cael eu hailenwi ac eiddo'n cael eu hailrifo yn ôl disgrisiwn Cyngor Sir Ddinbych.

7. Arddangos enwau a rhifau eiddo

7.1. Mae'n rhaid bod modd gweld pob rhif eiddo o'r briffordd. Gallai hyn gynnwys gosod rhifau ar bolion, gatiâu neu ffensys (ac nid o reidrwydd ar ddrws yr eiddo) er mwyn ei gwneud yn hawdd adnabod yr eiddo, yn enwedig os oes argyfwng.

Adran D: Cyfeiriad Post

1. Neilltuo cyfeiriadau post

1.1. Nid yw neilltuo cyfeiriadu post yn gyfystyr â chadarnhad bod unrhyw adeilad neu adeiledd wedi'i awdurdodi dan Reoliadau Cynllunio, Adeiladu neu unrhyw Ddeddfwriaeth arall. Gallai perchnogion / preswylwyr wynebu'r posibilrwydd o gamau gorfodi os na sicrhawyd unrhyw gymeradwyaeth angenrheidiol.

1.2. Nid yw'r Awdurdod Lleol yn atebol nac yn gyfrifol am sicrhau fod unrhyw drydydd parti, gan gynnwys y Post Brenhinol, yn diweddarau gwybodaeth cyfeiriadau ar eu cronfeydd data.

1.3. Ni ellir rhoi cyfeiriad post i ddarn o dir neu adeilad ategol gwag, e.e. cae fferm. Dim ond eiddo ar y darn hwnnw o dir all dderbyn cyfeiriad at ddibenion ddosbarthu post a gwasanaethau

2. Codau post

2.1. Caiff pob elfen o gyfeiriad, ac eithrio cod post, eu diffinio gan Gyngor Sir Ddinbych. Eiddo Deallusol yr awdurdod yw rhifau ac enwau a gaiff eu neilltuo i eiddo a'r enwau swyddogol a gaiff eu neilltuo i strydoedd. Y Post Brenhinol sy'n rheoli'r broses o neilltuo codau post a rhaid iddynt eu darparu ar ôl

derbyn y cynllun enwi a rhifo swyddogol gan yr Awdurdod Lleol ond bydd y cod post yn cael ei gadw “wrth gefn” gan y Post Brenhinol hyd nes eu bod yn cael eu hysbysu bod preswylwyr yn yr eiddo.

2.2. Nid yw'r Post Brenhinol yn cyhoeddi cyfeiriadau ar eu gwefan nad ydynt wedi'u cwblhau a / neu â phreswylwyr. Mewn achosion penodol, mae hyn yn golygu bod posibilrwydd na fydd modd, am gyfnod, i unrhyw sy'n defnyddio gwefan y Post Brenhinol i ddilysu cyfeiriad, weld cyfeiriadau sydd wedi eu neilltuo a'u cyhoeddi'n swyddogol gan yr Awdurdod Lleol. Gall hyn hefyd olygu na fydd modd i sefydliadau eraill sy'n defnyddio cronfa ddata gyfeiriadau'r Post Brenhinol (Ffeil Cyfeiriadau Cod Post) wneud hynny er mwyn dilysu cyfeiriadau.

2.3. Dylai datblygwyr, perchnogion a thenantiaid fod yn ymwybodol bod posibilrwydd na fydd gan eu heiddo'r un cod post ag eiddo cyfagos neu sydd eisoes yn bodoli.

2.4. Cyfrifoldeb y Post Brenhinol yw cynnal gwybodaeth am godau post, ac unrhyw newid yn y dyfodol i godau post unigol neu sectorau cod post.

3. Enw'r Sir

3.1. Nid yw'r sir yn rhan o unrhyw gyfeiriad post ac felly nid yw newidiadau iddo wedi'u cynnwys o dan God Ymarfer Ffeil Cyfeiriadau Cod Post y Post Brenhinol.

3.2. Roedd hen siroedd post y Deyrnas Unedig, a elwir yn swyddogol bellach yn hen siroedd post, yn israniadau post a ddefnyddiwyd yn rheolaidd gan y Post Brenhinol tan 1996. Raison d'être y sir bost - yn wahanol i unrhyw fath arall o sir – oedd helpu didoli post drwy alluogi gwahaniaethu rhwng trefi post a oedd yn swnio'n debyg i'w gilydd. Ers 1996 mae hyn wedi'i wneud drwy ddefnyddio cod allanol (hanner cyntaf) y cod post yn lle hynny. Tynnwyd y sir bost o gronfa ddata'r Ffeil Cyfeiriadau Cod Post yn 2000 ac nid yw'n rhan o god ymarfer y Post Brenhinol ar gyfer newid cyfeiriadau.

3.3. Er gwaethaf hyn, gwerthir data sirol yn rheolaidd i gwmnïau, yn ôl pob golwg er mwyn iddynt dacluso eu data cyfeiriadau eu hunain. Gan mai data'r hen siroedd post oedd yr olaf i gael eu defnyddio'n rheolaidd, mae rhai sefydliadau wedi parhau i ddefnyddio'r hen ddata hwn fel rhan o gyfeiriadau post. Am y rheswm hwn mae sir Clwyd yn ymddangos ar rai eitemau o bost.

4. Hysbysu partneriaid mewnol ac allanol am newid i wybodaeth cyfeiriadau

4.1. Ar ôl cwblhau cais Enwi Strydoedd a Rhifo, bydd y Cyngor yn cynnwys y partneriaid canlynol fel rhan o'r broses hysbysu ffurfiol:

- Y Cynghorydd Sir lleol perthnasol
- Y Cyngor Dinas, Tref neu Gymuned berthnasol
- Gwasanaethau mewnol y Cyngor
- Gwasanaeth Ambiwlans Cymru,
- Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru,
- Heddlu Gogledd Cymru,
- Y Post Brenhinol,
- Y Gofrestrfa Tir.

5. Rhestr Cyfeiriadau Corfforaethol Cyngor Sir Ddinbych

- 5.1. Mae dwy brif ffynhonnell o wybodaeth am gyfeiriadau yn cael eu defnyddio ar draws y DU – y Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Cenedlaethol a Ffeil Cyfeiriadau Post y Post Brenhinol.
- 5.2. Fel awdurdod lleol, mae'n rhaid i'r Cyngor, dan Gytundeb Mapio'r Sector Cyhoeddus, reoli a chynnal Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Corfforaethol gan ddarparu diweddariadau ar newidiadau'n rheolaidd i ganolfan ganolog y Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Cenedlaethol priodol.
- 5.3. Y Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Corfforaethol, sy'n cael eu rheoli a'u cynnal gan bob awdurdod lleol ac unedol ledled Cymru, Lloegr a'r Alban, yw'r congfaen ar gyfer datblygu parhaus a darparu rhaglen isadeiledd cyfeiriadau cenedlaethol ar gyfer Prydain.
- 5.4. Rheolir y Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Cenedlaethol gan GeoPlace (partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig y sector cyhoeddus rhwng y Gymdeithas Llywodraeth Leol a'r Arolwg Ordnans) sy'n darparu ffynonellau wedi'u diweddaru a therfynol o gyfeiriadau cyfredol a data strydoedd sy'n eiddo i'r cyhoedd.
- 5.5. Cydnabyddir y Rhestrau Cenedlaethol fel elfennau hanfodol ar gyfer datblygu cofrestr gynhwysfawr o wybodaeth gywir am gyfeiriadau a strydoedd ar gyfer y sectorau cyhoeddus a phreifat.
- 5.6. Mae'r Rhestrau Corfforaethol yn cydymffurfio â Safon Brydeinig BS7666 – Setiau Data Gofodol ar gyfer Cyfeirio Daearyddol Rhan 1 a 2 a Chanllawiau'r Confensiwn Mewnfudo Data Cenedlaethol fel y cytunwyd gan yr awdurdodau cynnal dynodedig.
- 5.7. Dyluniwyd ffeil cyfeiriadau cod post (PAF) y Post Brenhinol yn benodol i gefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau dosbarthu post ac nid yw'r Post

Brenhinol yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb nac atebolrwydd am y defnydd o PAF at unrhyw ddiben neu ddefnydd arall arfaethedig y tu hwnt i ddarparu'r gwasanaethau hyn.

- 5.8. Bwriad y Rhestr Cyfeiriadau Corfforaethol yw hwyluso cyflwyno pob gwasanaeth yn gywir ac mae'n seiliedig ar leoliad daearyddol gwirioneddol yr eiddo, ond mae hefyd yn cynnwys y dref bost a ddefnyddir gan y Post Brenhinol.
- 5.9. Yn ogystal â hynny, mae'r Rhestr Cyfeiriadau Corfforaethol yn cynnwys gwrthrychau ychwanegol nad ydynt yn ymwneud â phost fel tir datblygu ac amaethyddol, coetiroedd, parciau, eglwysi, neuaddau, toiledau cyhoeddus ac ati nad ydynt wedi'u cynnwys yn y PAF.
- 5.10. Rhestr Cyfeiriadau Corfforaethol y Cyngor yw'r brif gofrestr gyfeiriadau a ddefnyddir wrth ddarparu gwasanaethau'r Cyngor.
- 5.11. Mae'n bwysig cydnabod mai un cyfeiriad pendant sy'n cael ei ddefnyddio gan yr holl wasanaethau wrth gysylltu â thrigolion a busnesau, ac ar gyfer ein cwsmeriaid drwy gyfrwng y wefan. Bydd cael un system gyfeiriadau derfynol yn caniatáu canfod pob manylyn am eiddo neu ddarn o dir o holl systemau cefn swyddfa'r Cyngor ac yn caniatáu ymateb wedi'i gydgyssylltu i ymholiadau cwsmeriaid.
- 5.12. Mae integreiddio'r brif gronfa ddata gyfeiriadau â systemau mewnol eraill yn osgoi dyblygu data a chynnal data ac yn caniatáu cyfnewid gwybodaeth mewn modd haws a mwy cywir rhwng adrannau, awdurdodau ac asiantaethau.
- 5.13. Mae darparu gwybodaeth gywir ar gyfeiriadau'n hanfodol bwysig i wasanaethau brys lleol.
- 5.14. Rhaid i bob system cronfa ddata newydd y mae'r awdurdod yn eu caffael neu eu datblygu sy'n defnyddio data cyfeiriadau gydymffurfio â BS7666 a gallu derbyn diweddariadau LLPG yn llwyddiannus.

Adran E: Gosod placiau enwau strydoedd

1. Dylid gosod placiau enwau strydoedd mor agos â phosibl at gorneli strydoedd, fel bod modd i yrwyr a cherddwyr eu darllen yn hawdd. Fel rheol, dylai placiau enwau fod o fewn 3m i groesffordd y llinellau palmant, ond lle nad yw hyn yn ymarferol, gellid amrywio'r pellter am hyd at uchafswm o 6m.
2. Dylid gosod placiau enwau strydoedd fel bod ymyl isaf y plac tua 1m uwchben y ddaear mewn safleoedd lle maent yn annhebygol o gael eu cuddio gan gerddwyr neu gerbydau ac am oddeutu 2.5m lle mae rhwystr yn broblem. Ni ddylent fyth fod yn is na 600mm nac yn uwch na 3.6m.
3. Fel arfer, dylid gosod placiau enwau ar gornel pob stryd. Ar groesffyrdd llai, yn enwedig mewn ardaloedd preswyl, gallai un plac ar bob ochr i'r stryd wedi eu gosod yr ochr bellaf i draffig sy'n gadael y ffordd fod yn ddigonol, ac eithrio pan fo enw'r ffordd yn newid neu os credir y byddai paragraff 8 yn berthnasol.
4. Ar gyffyrdd siâp T dylid gosod prif blac enw'r stryd yn uniongyrchol gyferbyn â thraffig su'n nesáu o'r ffordd ymyl.
5. Os yw enw'r stryd yn newid mewn man ar wahân i groesffordd, dylid arddangos y ddau enw yn y man lle mae'r newid yn digwydd ac mae llawer o Awdurdodau Lleol wedi penderfynu ei bod yn ddefnyddiol i gynnwys saethau i nodi'n glir at ba rannau o'r stryd y mae'r enw'n cyfeirio atynt.
6. Ar ddarnau syth o ffyrdd heb groesffyrdd, dylid ailadrodd placiau enwau o fewn pellter rhesymol gan roi blaenoriaeth i lefydd fel gorsafoedd bysiau a threnau, a gyferbyn â mynedfeydd i safleoedd a ddefnyddir yn rheolaidd fel meysydd parcio.
7. Os yw dwy stryd yn fforchio ar letraws o gyffordd gyffredin gyda thrydedd stryd, gall placiau ar fynegbyst fod yn ddefnyddiol, cyn belled nad ydynt yn cuddio unrhyw arwyddion traffig.
8. Lle y byddai'n rhesymol i ddisgwyl, er enghraifft bob hyn a hyn ar ddarnau syth o ffordd neu ar groesffordd neu gyffyrdd siâp T, mae llawer o Awdurdodau Lleol wedi penderfynu ei bod yn ddefnyddiol i ymgorffori, ar y plac enw, wybodaeth sy'n nodi rhifau'r stryd bob ochr i'r groesffordd.
9. Pan fo hynny'n ymarfer, dylid gosod placiau enwau strydoedd ar waliau, adeiladau neu adeileddau ffiniol eraill ar ochr gefn y llwybr troed. Dylid ond gosod placiau ar bolion neu fynegbyst os na fyddai eu gosod yn y modd arferol yn gwneud y plac yn amlwg (e.e. lle mae mynedfa gul i ffordd ymyl bwysig neu dan yr amgylchiadau eithriadol a nodwyd ym mharagraff 7 uchod, neu lle y bydd yn

cael ei guddio'n aml gan symudiadau cerddwyr ac na ellir ei osod ar yr uchder o 2.5m).

10. Dylid gosod y placiau enwau gan sicrhau fod o leiaf 300 mm o ofod clir i bob cyfeiriad rhyngddynt ac unrhyw hysbysiadau, hysbysebion neu ddeunydd printiedig neu ysgrifenedig arall. Lle bo'n bosib, dylid darparu mwy o ofod. Dylid cymryd gofal i sicrhau nad yw'r olygfa o blaciau enwau yn cael ei rhwystro gan goed neu dyfiant arall.
11. Lle bo modd, dylid gosod placiau enwau fel eu bod yn cael eu goleuo gan lampau stryd, yn enwedig ar gyffyrdd pwysig, cyn belled eu bod yn dal yn weladwy i gerbydau ar y brif ffordd.
12. Gellir arddangos enwau strydoedd mewn paneli ar folardiau sy'n wynebu troedffyrdd, yn ychwanegol i, ond nid yn lle, placiau enwau eraill.

Adran F: Adolygu'r Polisi

Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu bob tair blynedd neu'n gynharach os oes angen newid mawr yn y broses yn sgil cyflwyno deddfwriaeth newydd, er enghraifft,

Adran G: Cysylltiadau defnyddiol

Gallwch gysylltu â'r Swyddog Enwi Strydoedd a Rhifo drwy'r ffyrdd canlynol

Gwefan <https://www.denbighshire.gov.uk/en/resident/planning-and-building-regulations/street-naming-and-numbering/register-a-street-name-or-property-name-or-number.aspx>

E-bost llprequests@denbighshire.gov.uk

Ffôn 01824706000 a gofyn i siarad â'r Swyddog Enwi Strydoedd a Rhifo